herpy

VARANER

Varanus kordensis

Varanus kordensis er en slank, grønn trelevende varan med et nett av mørke ringflekker, og den lever bare på øya Biak nord for Ny-Guinea. Den hører til en gruppe trevaraner som er kjent for å være vanskelige å holde og avle, og det finnes nesten ingen detaljerte pleietall for akkurat denne arten.

Familie: Varanidae Engelsk: Biak Emerald Monitor Tidligere navn: *Monitor kordensis; Varanus prasinus kordensis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**70-90 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**120 × 80 × 180 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-34 °C**
Varmeplass	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**75-95 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Kullstørrelse	**2-5 egg**
Kull per år	**1-3**
Inkubasjon	**160-190 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Datamangel (DD)**

Om arten

Varanus kordensis er en slank, trelevende varan med lang hale og kraftige klør. Halen er godt dobbelt så lang som kroppen, rund i tverrsnitt og gripende i den ytterste tredjedelen. Grunnfargen er gulolivengrønn til mørkegrønn, og over den ligger et nett av mørke ringflekker (øyeflekker), som også dekker ben og hale. Det skiller den fra *Varanus prasinus*, som har tverrgående mørke bånd. Strupen og buken er lysebrune, og nakkeskjellene har en tydelig kjøl. Hos eldre dyr kan nett-tegningen forsvinne, og i fangenskap mister mange dyr det gule pigmentet og blir turkise.

Angivelsene av totallengden svinger fra 70-80 cm til opptil 90 cm inkludert hale. Snute-kloakk-lengde og voksenvekt er ikke kjent for arten. Den beslektede *Varanus beccarii* måler 26-29 cm fra snute til kloakk og 74-80 cm til sammen og veier omkring 210 g, noe som gir en pekepinn. Levetiden er heller ikke kjent; 8-15 år er et anslag ut fra beslektede trevaraner.

Arten ble beskrevet i 1874 og har i lange perioder vært regnet som underart av *V. prasinus* eller helt slått sammen med den. Siden 2002 behandles den som selvstendig art. Eldre opplysninger om grønne trevaraner kan derfor gjelde *V. prasinus*, *V. kordensis* eller begge. Størrelse, bygning, atferd og pleiebehov ligner hverandre så mye at erfaringer fra den ene arten som regel kan brukes for den andre.

Arten er sky og nervøs, særlig viltfangede dyr, som kan bruke mange måneder på å falle til ro. Den er ikke et dyr til kos, men til deg som vil iaktta et dagaktivt klatredyr i et stort, velutstyrt terrarium.

V. kordensis krever et rom eller et svært høyt hjemmebygd terrarium, kraftig varme og lys, kunstig regn flere ganger i døgnet, levende insekter året rundt og en holder som kan tolke små tegn på sykdom. Utgiftene til fôr er beskjedne, men utgiftene til bygging, lamper og veterinær er det ikke. Det finnes bare få erfaringer med arten, og dyr i handelen er ofte viltfangede.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Varanus kordensis finnes bare på Biak i Schouten-øyene, en øy i Cenderawasih-bukta nord for Ny-Guinea i den indonesiske provinsen Papua. Typelokaliteten er Biak, i den eldre litteraturen skrevet «Kordo» eller «Mysore». Arten er den eneste grønne trevaranen i sin gruppe som lever på en øy utenfor Ny-Guinea, og øya er liten, så den er en av de mest geografisk begrensede i gruppen.

Om arten også finnes på naboøyene i Schouten-gruppen, er ikke dokumentert. Kartet viser bare Biak. Funn utenfor Biak kan stamme fra dyr i fangenskap eller feilbestemte dyr av *Varanus prasinus*.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia.

LEVEOMRÅDE

Varanus kordensis lever i den tropiske regnskogen på Biak, der den holder til i trekronene og sjelden kommer ned på bakken. Hvor høyt den lever, hvilket mikrohabitat og hvilken døgnrytme den har, og hvilke temperaturer og fuktighetsgrader den møter i naturen, er ikke kjent.

Den beslektede *Varanus prasinus* spiser store trelevende leddyr som gresshopper, løvgresshopper, knelopere, kakerlakker og biller, og hunnene legger eggene i termitthauger oppe i trærne. Det er ikke sett hos *V. kordensis*, men er et rimelig utgangspunkt for innredningen av terrariet. Klimaet på en øy ved ekvator er varmt og fuktig hele året. På Aru-øyene, der *Varanus beccarii* lever, er temperaturen omkring 25 °C om natten og 31 °C om dagen, og det faller omkring 2.000 mm regn i året.

Stell

TERRARIET

Stellet av *Varanus kordensis* er nesten det samme som for de andre grønne trevaranene: et stort, høyt terrarium med mange skjul, tykke greiner og korkrør. Tallene i dette avsnittet er lånt fra den nærbeslektede *Varanus beccarii*. Et avlspar kan holdes i 160 × 120 × 180 cm (lengde × bredde × høyde) av vannfast kryssfiner. En unge flyttes til omkring 80 × 60 × 110 cm når den blir så aktiv at den trenger mer plass. Til ett voksent dyr er 120 × 80 × 180 cm et forsiktig minimum, og større er bedre. Høyden er viktigere enn gulvarealet, og dyrene bruker hele rommet.

Kle bakvegg og sider med korkplater. Sett tykke greiner i mange høyder og vinkler, og la noen henge fritt, så dyret må koordinere bevegelsene sine når det klatrer. Bor hull av ulik størrelse i noen av greinene, og fyll dem med små matbiter, så dyret må fiske maten ut. Lag flere lukkede skjul i toppen og noen kasser med løv der dyret kan sove og legge egg.

Som bunn fungerer et 5-15 cm tykt lag skogjord med visne eikeblader. Levende planter som monstera, ficus, bromelier og pothos gir skjul og holder på fuktigheten. Et oppvarmet vannbasseng på ca. 15 cm dybde hjelper med å holde luftfuktigheten oppe. Arten graver ikke og trenger ikke dypt substrat. Dyrene er raske og kan smette forbi en åpen dør, så lag doble dører eller en sluse, og skjerm alle lamper og varmekilder med nett, så dyret ikke kan brenne seg. Ventilasjonen må være god, helst med en åpning nederst og en øverst.

TEMPERATUR

Temperaturene er lånt fra *Varanus beccarii* og er et forsiktig utgangspunkt for *Varanus kordensis*. Om dagen skal temperaturen være 24-34 °C og om natten 22-25 °C. Overflatetemperaturen under solplassene skal være over 45 °C. Mål den med et IR-termometer, ikke som lufttemperatur. Det skal være en stor temperaturgradient, så dyret selv kan velge mellom varme greiner i toppen og kjøligere, skyggefulle soner nederst.

Bruk flere spotlamper eller metalldamplamper over de øverste greinene, og plasser solplassene slik at dyret kan sitte ved 45-50 °C overflatetemperatur og trekke seg bort fra varmen når det vil. Alle lamper må sitte bak nett. Om natten skal temperaturen falle til 22-25 °C. Mål med et digitalt termometer oppe og nede, og kontroller overflaten på solplassen med IR-termometeret hver gang oppsettet er endret.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, omkring 75-95 %, og bør ikke komme under 75 %. Tørre forhold gir uttørking og problemer med hudskiftet. Automatisk sprøyting seks ganger i døgnet i ett minutt om gangen og et oppvarmet vannbasseng på ca. 27 °C holder fuktigheten på 70-95 % uten at bunnen blir konstant våt.

Trevaraner drikker dråper fra blader og vegger og kan også drikke av bassenget. Sprøyt derfor så kraftig at det setter seg dråper på bladene. La bunnen og de øverste greinene tørke litt mellom sprøytingene, så det ikke kommer mugg og sopp. Et hygrometer i toppen og et nede ved bunnen viser om fuktigheten holder hele døgnet.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Varanus kordensis er dagaktiv og soler seg i trekronene. Behovet for UVB er ikke kjent for arten, men UVB anbefales. Et terrarium til et par kan belyses med to 75 W og en 150 W metalldamplampe (HQI) samt to halogenspotter. Bruk en UVB-kilde som dekker de øverste greinene, for eksempel en kraftig metalldamplampe med UV eller et rør med høy avgivelse, og regn med Ferguson-sone 2 som et forsiktig utgangspunkt. Det må alltid være skygge, så dyret kan trekke seg bort fra lyset.

Bytt lyskildene etter produsentens anvisning, fordi UV-avgivelsen faller med tiden. Ha lyset på omkring 12 timer i døgnet og mørkt om natten. Mål UV-indeksen hvis det er mulig, og tilpass avstanden til greinene deretter.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Varanus kordensis lever mest av insekter. I fangenskap består grunnfôret av sirisser, kakerlakker, gresshopper og egg, og kylling, kjøtt, reker og gnagere gis bare av og til. Den beslektede *Varanus prasinus* lever i naturen av store trelevende leddyr. Over 90 % av fôret skal være insekter (dubia-kakerlakker, rosenbillelarver, zophobaslarver og andre), og resten kan være fisk, kyllinge- og slangeegg, dagsgamle kyllinger og litt kjøtt av og til. Gnagere som hovedføde gir lett fedme og tilsvarer ikke artens naturlige føde.

Et voksent dyr skal ha 10-20 g fôr i uken fordelt på én til to fôringer. Slipp gjerne fôret løs i terrariet, eller gjem det i borede greiner, så dyret må jakte og lete etter det. Kalk (kalsiumcitrat) og et tilskudd av vitaminer og mineraler pudres på fôret, og insektene må være godt fôret før de gis videre. Enkelte dyr tar litt frukt, men frukt er ikke nødvendig.

Unger av grønne trevaraner kan nekte mat i opptil to uker etter klekking og noen ganger lenger, og noen tar i starten bare fluer. En moset blanding av egg, insekter og litt banan eller spinat, bakt i mikrobølgeovn, kan brukes som tilskudd.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Varanus kordensis er så liten at et bitt sjelden er alvorlig, men klørne er skarpe og kan gi dype rifter, og halen brukes til å gripe med, ikke til å piske. Dyrene er raske og sky og flykter heller enn å bite. Håndter bare dyret når det er nødvendig, for eksempel ved veterinærbesøk eller flytting, og ta aldri tak i halen. Viltfangede og stressede dyr biter oftere. Bruk hansker hvis det er nødvendig.

Temming er sjelden mer enn tilvenning til at det er mennesker i rommet. Vask hendene grundig etter all kontakt med dyr, terrarium og fôr, fordi krypdyr kan bære salmonella, og hold terrariet unna kjøkkenet og fra små barn.

Sosial holdform er ikke kjent for arten. Hos *Varanus beccarii* jager hannen hunnen voldsomt under paringen, og et par trenger derfor et stort terrarium med en skyvevegg, så dyrene kan skilles. Hold dyrene enkeltvis, og sett bare sammen et par hvis terrariet er svært stort, har mange visuelle barrierer og kan deles helt. Det kan ta måneder før et nytt dyr spiser rolig og viser seg.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsforskjeller og kjønnsbestemmelse er ikke kjent for *Varanus kordensis*. *Varanus prasinus* er kjønnsmoden etter omkring ett år, og 12-24 måneder er et rimelig utgangspunkt. Voksne avlsdyr av *Varanus beccarii* er 26-29 cm fra snute til kloakk og veier 210-214 g. Dyrene bør være fullt utvokste og i god kondisjon før de settes sammen. Kjønnet bestemmes sikrest av en veterinær med erfaring på krypdyr.

PARRING

Varanus kordensis ble avlet i fangenskap første gang i 2002, og paringen er bare sparsomt beskrevet. Hos *Varanus beccarii* settes hannen sammen med hunnen etter fire ukers karantene. Hannen forfølger hunnen voldsomt, og paringen varer omkring to timer. Skill dyrene hvis jakten blir for voldsom. Vinterhvile er ikke kjent hos arten og skal ikke gis.

EGGLEGGING OG KULL

Varanus kordensis legger 2-5 egg 25-40 dager etter paringen, og hunnen kan legge flere ganger i året. Angivelsene svinger fra 2-5 til 3-4 egg per kull. *Varanus prasinus* legger opptil tre kull i året, og eggene veier ca. 11 g. Gi hunnen minst tre kasser med fuktig løv eller jord, så hun kan legge egg uten å måtte grave i bunnen. Noen hunner graver i stedet eggene ned i fuktig substrat ved vannbassenget. Hunnen må være godt fôret og fri for parasitter, fordi dårlig kondisjon gir svake egg.

INKUBASJON

Eggene av *Varanus kordensis* klekker etter 160-175 dager ved ca. 30 °C på fuktig substrat og etter 190 dager ved 28-29 °C. Legg dem i vermikulitt, fuktet 1:2 etter vekt, ved 30 °C og omkring 95 % fukt i boksene. Døde, fullt utviklede fostre er et kjent problem i gruppen, og en unge kan trenge hjelp til å komme ut av egget etter godt 160 dager.

Eggene skal ikke vendes. Merk oversiden med blyant, og legg dem i en boks med små lufthull. Mulige årsaker til tapene er for høy fukt i den siste tredjedelen av rugingen, for tykke skall og mangel på vitaminer og mineraler hos hunnen. Hold fuktigheten moderat sist i rugingen, og luft ut.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av *Varanus kordensis* tilsvarer oppdrett av *Varanus beccarii*: en nyklekt unge måler omkring 19 cm til sammen og veier 8 g, ved 6 uker 23 cm og 10 g, og etter 21 uker 27 cm og 14 g. Ungene kan nekte fôr i en måned og må da tvangsfôres. I starten tar de ofte bare fluer, og etter omkring fem måneder tar de levende dubia-kakerlakker.

Hold ungene enkeltvis i et lite, fuktig terrarium med tynne greiner, planter og kjøkkenpapir eller sphagnum, og sprøyt direkte på dem, så de drikker. Flytt dem til et større terrarium når de blir aktive, og kontakt en veterinær hvis en unge ikke går opp i vekt.

Helse og vanlige feil

Dyr i handelen er oftest viltfangede eller såkalt farmede dyr fra Indonesia og har ofte mange innvollsparasitter som rundorm, bendelorm, protozoer og amøber. Stresset i fangenskap får parasittene til å formere seg og kan gi manglende appetitt, sløvhet og dårlig trivsel. Få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær med erfaring på krypdyr før dyret settes i det endelige terrariet, og behandle etter svaret. Handelen med trevaraner fra små øyer regnes ikke som bærekraftig, fordi bestandene er små. Kjøp helst oppdrettede dyr.

Typiske feil og sykdommer:

- For lav luftfuktighet, som gir uttørking og problemer med hudskiftet. Hold fuktigheten over 75 %, og sprøyt flere ganger i døgnet.
- Stress, nervøsitet og manglende appetitt hos viltfangede dyr. De må ha ro, mange skjul og faste rutiner.
- For lite kalk og vitaminer til hunnene, som gir svake egg og døde fostre.
- Døde, fullt utviklede fostre når fukt og temperatur under rugingen ikke passer.
- Svake unger som spiser dårlig, og som må veies jevnlig.
- Bakterielle infeksjoner, for eksempel atypiske mykobakterier, som kan ramme selv dyr i god trivsel.
- Salmonella. Vask hendene, og bruk ikke kjøkkenredskaper til terrariet.

Oppsøk veterinær hvis dyret går ned i vekt, nekter mat i mer enn to uker eller har innsunkne øyne, tørr hud eller pustebesvær.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.